

Besluit van de Vlaamse Regering over proeftuinen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het decreet van 23 februari 1994 inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden, artikel 7bis, ingevoegd bij het decreet van 17 maart 2006 en gewijzigd bij de decreten van 12 februari 2010, 20 december 2013 en 3 juli 2015, artikel 7ter, ingevoegd bij het decreet van 2 juni 2006 en vervangen bij het decreet van 3 juli 2015, artikel 8, hersteld bij het decreet van 12 februari 2010 en gewijzigd bij het decreet van 3 juli 2015, en artikel 11, §2, gewijzigd bij het decreet van 2 juni 2006;
- het decreet van 18 mei 1999 betreffende de centra voor geestelijke gezondheidszorg, artikel 20, gewijzigd bij de decreten van 15 juli 2016 en 5 april 2019;
- het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie, artikel 12, gewijzigd bij het decreet van 3 mei 2019;
- het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, artikel 8, gewijzigd bij de decreten van 21 juni 2013, 25 april 2004, 1 december 2023 en 22 maart 2024;
- het decreet van 20 maart 2009 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, artikel 29, gewijzigd bij het decreet van 6 juli 2018;
- het decreet van 8 mei 2009 betreffende het algemeen welzijnswerk, artikel 17, §2, gewijzigd bij de decreten van 25 mei 2012 en 1 december 2023, en artikel 19, gewijzigd bij het decreet van 17 februari 2017;
- het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters, artikel 6, §5 en §7, en artikel 14, gewijzigd bij het decreet van 21 mei 2021;
- het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg, artikel 11, tweede lid, en artikel 13/1, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2018;
- het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, artikel 42, §2;
- decreet van 19 januari 2018 betreffende overheidstoezicht in het gezondheids- en welzijnsbeleid, artikel 14, vijfde lid;
- het decreet van 6 juli 2018 betreffende de overname van de sectoren psychiatrische verzorgingstehuizen, initiatieven van beschut wonen, revalidatieovereenkomsten, revalidatieziekenhuizen en multidisciplinaire begeleidingsequipes voor palliatieve verzorging, artikel 53/1, ingevoegd bij het decreet van 18 juni 2021, en artikel 56 en 77;

- het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019, artikel 55, gewijzigd bij het decreet van 20 december 2019, en artikel 61, gewijzigd bij het decreet van 19 december 2025;
- het decreet van 5 mei 2023 over de kwaliteit van zorg in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, artikel 10;
- het decreet van 17 mei 2024 over de organisatie van een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid, artikel 30 en 31.

Vormvereisten

De volgende vormvereisten zijn vervuld:

- De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 28 oktober 2025.
- De Raad van State heeft advies 78.501/3 gegeven op 18 december 2025, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.
- De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin heeft advies gegeven op 19 januari 2026.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op het volgende motief:

- De bepalingen in dit besluit maken het mogelijk dat een apart kader binnen een afgebakende tijdsperiode wordt gecreëerd om proeftuinen op te zetten en op die manier innovatieve ideeën of praktijken uit te proberen in een regelluw kader. De proeftuinen kunnen een belangrijke motor vormen om nieuwe aspecten van kwaliteit van zorg te installeren.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juni 2009 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de voorzieningen voor personen met een handicap;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 18 juni 2010 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de door het agentschap Opgroeien erkende voorzieningen en vergunde diensten;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2010 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor het algemeen welzijnswerk;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2010 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de preventieve en de ambulante gezondheidszorg;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 4 maart 2011 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de sector van de kinderopvang;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor voorzieningen in de jeugdhulp;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 5 maart 2021 over de financiering van vernieuwend aanbod in de preventieve gezinsondersteuning;

- het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2023 over het Departement Zorg.

Initiatiefnemer

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen.

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

- 1° administratie: een entiteit binnen de Vlaamse administratie, vermeld in artikel I.3, 2°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, die voorzieningen vergunt, erkent, subsidieert, attesteert of opdrachten geeft;
- 2° beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: het beleidsdomein, vermeld in artikel 8 van het besluit van 3 juni 2005 met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse administratie;
- 3° Departement Zorg: het departement, vermeld in artikel 2, eerste lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2023 over het Departement Zorg;
- 4° gezondheidsbeleid: het beleid over het geheel van de aangelegenheden, vermeld in artikel 5, §1, I, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, met uitzondering van het beleid over het medisch schooltoezicht en de medisch verantwoorde sportbeoefening;
- 5° innovatiekamer: het orgaan, vermeld in artikel 5;
- 6° minister: de Vlaamse minister, bevoegd voor de zorg, de Vlaamse minister, bevoegd voor opgroeien, de Vlaamse minister, bevoegd voor personen met een beperking, de Vlaamse minister, bevoegd voor de sociale bescherming, of de Vlaamse minister, bevoegd voor de zorginfrastructuur, wat de eigen bevoegdheden betreft;
- 7° proeftuin: een project dat vernieuwend is en afgebakend is in tijd, dat inspeelt op maatschappelijke veranderingen met innoverende en geïntegreerde zorg- en ondersteuningsconcepten en past in het beleid van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- 8° voorziening: elke organisatie die of een samenwerkingsverband dat erkend, vergund, gesubsidieerd of geattesteerd wordt en in het kader van het gezondheidsbeleid of het welzijns- en gezinsbeleid instaat voor de organisatie of uitvoering van zorg;
- 9° welzijns- en gezinsbeleid: het beleid over het geheel van de aangelegenheden, vermeld in artikel 5, §1, II en IV, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, met uitzondering van het beleid op het vlak van het onthaal en de integratie van inwijkelingen, de juridische eerstelijnsbijstand en de coördinatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden;

- 10° zorg: één activiteit of het geheel van activiteiten in het kader van het gezondheidsbeleid of het welzijns- en gezinsbeleid;
- 11° zorggebruiker: de natuurlijke persoon aan wie zorg wordt verstrekt, al dan niet op eigen verzoek.

Art. 2. Een voorziening kan een proeftuin realiseren als aan de volgende voorwaarden worden vervuld:

- 1° de proeftuin voldoet aan de vereisten van de kwaliteitsvolle zorg, vermeld in artikel 2, 4°, en artikel 3 van het decreet van 5 mei 2023 over de kwaliteit van zorg in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- 2° de proeftuin brengt de kwaliteitsvolle werking en zorgverlening van de voorziening niet in het gedrang;
- 3° de voorziening leeft de erkennings- en vergunningsvoorwaarden na die op die voorziening van toepassing zijn, of leeft de subsidiëeringsvoorwaarden na die van toepassing zijn op de subsidies die aan de voorziening zijn toegekend, met behoud van de toepassing van artikel 11, tweede en derde lid.

Art. 3. De minister kan oproepen voor proeftuinen doen en legt per oproep de thema's vast waarvoor een aanvraag voor een proeftuin kan worden ingediend. Het Departement Zorg stelt hierbij een aanvraagformulier ter beschikking op zijn website.

Elke oproep omschrijft de specifieke vereisten en de randvoorwaarden verbonden aan de thema's, de concrete aanvraagprocedure, de criteria voor de beoordeling van de aanvragen, de mogelijkheid tot extra ondersteuning en de regels inzake de verantwoording van de proeftuinen.

Een voorziening die een proeftuin wil realiseren, dient een aanvraag in bij het Departement Zorg. In de aanvraag beschrijft de voorziening de volgende aspecten:

- 1° de visie en het proces om de kwaliteit van dienstverlening in de proeftuin te waarborgen;
- 2° het innoverend karakter van de proeftuin en de positie binnen het Vlaamse ecosysteem, wat betreft inpasbaarheid in andere beleidsdomeinen;
- 3° een knelpuntenanalyse die al de volgende elementen weergeeft:
 - a) de behoeften waarop de proeftuin een antwoord biedt;
 - b) de knelpunten waartegen de voorziening aanloopt om de doelen en de impact, vermeld in punt 4° en 6°, te realiseren;
 - c) de reden waarom de knelpunten, vermeld in punt b), belemmerend zijn voor de proeftuin;
 - d) de wijze waarop de proeftuin de knelpunten, vermeld in punt b), wil oplossen;
- 4° de doelen die de voorziening met de proeftuin wil bereiken;
- 5° de omschrijving van de doelgroep waarop de proeftuin inzet;
- 6° de impact en de urgentie van de proeftuin. Daarbij wordt aangegeven wat de maatschappelijke relevantie is van de proeftuin die de voorziening wil realiseren en wat er gebeurt als de knelpunten, vermeld in punt 3°, b), niet worden opgelost op korte termijn en op lange termijn;

- 7° het samenwerkingsnetwerk met partners. Daarbij worden de partners vermeld waarmee de voorziening zal samenwerken en wordt beschreven wat de rol en de verantwoordelijkheid van elke samenwerkingspartner is, met vermelding van de ondernemingsnummers en maatschappelijke zetels;
- 8° in voorkomend geval, een verzoek tot afwijking van de naleving van een erkennings-, vergunnings-, of subsidiëringsvoorwaarde die voor die voorziening bepaald is in uitvoeringsbesluiten binnen het kader van de regelgeving over het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, als die voorwaarde belet dat die voorziening een proeftuin realiseert;
- 9° de concrete planning van de proeftuin, met weergave van de stappen die zullen worden gezet om de doelen van de proeftuin te realiseren. De timing van de stappen wordt vermeld;
- 10° de evaluatie van de resultaten van de proeftuin. Daarbij wordt beschreven hoe de resultaten van de proeftuin worden opgevolgd op al de volgende vlakken:
 - a) op het vlak van impact op de doelgroep;
 - b) op het vlak van de werking van het samenwerkingsnetwerk met de partners;
 - c) op het vlak van de reguliere werking van de betrokken partners;
- 11° de duurtijd van de proeftuin.

Art. 4. De administratie beoordeelt de ingediende aanvragen op basis van een ontvankelijkheidstoets.

De administratie beslist over de ontvankelijkheid van de aanvraag binnen een termijn van twee maanden na de datum van de ontvangst van een aanvraag.

- De aanvraag is ontvankelijk als ze aan de volgende voorwaarden voldoet:
- 1° de aanvraag voor de proeftuin is volledig en tijdig ingediend bij het Departement Zorg;
 - 2° de proeftuin voldoet aan de voorwaarden, vermeld in artikel 2;
 - 3° de aanvrager is trekker is van maximaal één proeftuin;
 - 4° voor het testen van het concept is een proeftuin noodzakelijk.

De administratie kan naar aanleiding van de beoordeling verduidelijkende of bijkomende vragen stellen aan de aanvragers.

De administratie bezorgt de ontvankelijke aanvragen onverwijld aan de innovatiekamer.

Art. 5. De innovatiekamer onderzoekt een aanvraag binnen een termijn van zestig dagen na de dag waarop ze de ontvankelijke aanvraag heeft ontvangen.

- De innovatiekamer onderzoekt al de volgende elementen:
- 1° of de aanvraag een innoverend concept betreft;
 - 2° of de bijkomende voorwaarden, vermeld in artikel 3, derde lid, zijn vervuld;
 - 3° welke afwijkingen in aanmerking komen.

Na het onderzoek, vermeld in het eerste lid, geeft de innovatiekamer een advies aan de minister.

Art. 6. De innovatiekamer beraadslaagt op geldige wijze als de helft van de leden en de voorzitter aanwezig zijn. De beslissingen worden bij meerderheid van stemmen genomen. De leden hebben elk een stem. Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend.

Art. 7. De minister stelt de effectieve leden van de innovatiekamer aan en deelt het voornemen tot samenstelling voorafgaand mee aan de Vlaamse Regering.

De innovatiekamer bestaat uit de volgende dertien leden en een voorzitter:

- 1° vijf vertegenwoordigers van de administratie, waarvan twee met juridische expertise;
- 2° drie onafhankelijke deskundigen die geen personeelslid zijn van de administratie en gelinkt zijn aan de sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- 3° drie leden met een academische achtergrond en met expertise in innovatie en intersectorale samenwerking;
- 4° twee vertegenwoordigers van de minister.

Elk lid kan zich laten vervangen door een persoon die aan dezelfde voorwaarden als het lid voldoet.

In het tweede lid wordt verstaan onder sector: een aangelegenheid, of een onderdeel daarvan, binnen het gezondheidsbeleid of het welzijns- en gezinsbeleid.

Art. 8. De leidend ambtenaar van het Departement Zorg zit de innovatiekamer voor. Bij afwezigheid van de leidend ambtenaar zit een aangeduide vervanger van het Departement Zorg voor.

Art. 9. Als dat voor de inhoudelijke beoordeling van een aanvraag nodig is, kan de innovatiekamer een beroep doen op panels van deskundigen.

De deskundigen in de panels voldoen aan minstens één van de volgende criteria:

- 1° ze vertegenwoordigen stakeholders binnen het zorglandschap, met name de gebruikers of mantelzorgers, de werkgeversorganisaties en de vakbonden;
- 2° ze vertegenwoordigen de kennisinstellingen, de profitsector, de burger en de overheid;
- 3° ze beschikken over innovatie- en transitiekennis;
- 4° ze beschikken over relevante kennis en expertise over andere beleidsdomeinen.

De minister bepaalt de samenstelling van de panels en streeft daarbij naar een diverse samenstelling.

Art. 10. Een lid van de innovatiekamer dat of een deskundige die een persoonlijk belang heeft bij een aanvraag, woont de beraadslaging en de stemming over die aanvraag niet bij.

Art. 11. De minister beslist op basis van het advies van de innovatiekamer over de aanvraag binnen een termijn van dertig dagen na de dag waarop de minister het advies heeft ontvangen.

De minister kan, op verzoek van een voorziening, voor de duurtijd van de proeftuin een afwijking voor die voorziening toestaan op de naleving van een erkennings-, vergunnings-, of subsidievoorwaarde die voor die voorziening bepaald is in uitvoeringsbesluiten binnen het kader van de regelgeving over het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, als die voorwaarde belet dat die voorziening een proeftuin realiseert.

Bij een gunstige evaluatie van de proeftuin kan de minister de duurtijd van de proeftuin en van een afwijking als vermeld in het tweede lid, eenmalig verlengen voor een bepaalde duur.

Art. 12. De minister kan op advies van de innovatiekamer een proeftuin extra ondersteunen om deze te realiseren.

De minister deelt het voornemen om een proeftuin extra te ondersteunen voorafgaand mee aan de Vlaamse Regering.

Art. 13. De innovatiekamer volgt en evalueert de resultaten van de proeftuinen.

Binnen zes maanden nadat een proeftuin is afgelopen, adviseert de innovatiekamer de minister over de verdere verduurzaming van de praktijk die is ontwikkeld tijdens de proeftuin.

Art. 14. Een voorziening kan beslissen om een proeftuin vroegtijdig stop te zetten. In dat geval brengt ze de minister daarvan onmiddellijk op de hoogte.

De minister neemt kennis van de datum van de stopzetting van de proeftuin en kan maatregelen opleggen om de continuïteit van de zorg voor de zorggebruikers te garanderen.

Art. 15. De minister kan de proeftuin vroegtijdig stopzetten.

Voorafgaand aan de beslissing tot stopzetting, vermeld in het eerste lid, wint de minister het advies van de innovatiekamer in. De innovatiekamer bezorgt dat advies binnen dertig dagen na de dag waarop ze de adviesvraag van de minister heeft ontvangen.

De minister brengt de voorziening op de hoogte van een beslissing tot stopzetting.

Art. 16. Als de kwaliteit van de zorg ernstig in het gedrang komt of bij onmiddellijk, reëel en ernstig gevaar voor de gezondheid en de veiligheid van de zorggebruikers kunnen, conform artikel 14 van het decreet van 19 januari 2018

houdende het overheidstoezicht in het kader van het gezondheids- en welzijnsbeleid, beschermende maatregelen worden opgelegd aan de voorziening om de veiligheid en gezondheid van de zorggebruikers te garanderen of kan de proeftuin onmiddellijk beëindigd worden.

Art. 17. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2026.

Art. 18. De Vlaamse minister, bevoegd voor de zorg, de Vlaamse minister, bevoegd voor opgroeien, de Vlaamse minister, bevoegd voor personen met een beperking, de Vlaamse minister, bevoegd voor de sociale bescherming, en de Vlaamse minister, bevoegd voor de zorginfrastructuur, zijn, ieder wat de eigen bevoegdheden betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 30 januari 2026.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ